

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การขอมีบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐของข้าราชการพลเรือนสามัญ
ภายหลังการจัดตำแหน่งตามมาตรา ๑๓๑ แห่งพระราชบัญญัติ
ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

สำนักงานกฤษฎีกาได้รับหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๑๐๖/๑๖๘ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปลงความได้ว่า ตามที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนได้ประกาศการจัดทำมาตรฐานกำหนดตำแหน่งและจัดตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญของทุกส่วนราชการเข้าประเภทตำแหน่ง สายงาน และระดับตำแหน่งตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ ซึ่งทำให้ชื่อตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนสามัญเปลี่ยนแปลงไป ทำให้มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญจะต้องขอบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐใหม่ตามตำแหน่งที่มีการเปลี่ยนแปลงใหม่หรือไม่

สำนักงานกฤษฎีกาจึงได้เชิญผู้แทนของกระทรวงต่าง ๆ และผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนเข้าร่วมประชุม และมีความเห็นสรุปได้ว่า พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๐ วรรคสอง กำหนดให้ในกรณีที่ผู้ถือบัตรประจำตัวได้เลื่อนยศ เลื่อนชั้น เลื่อนระดับ เปลี่ยนตำแหน่ง หรือย้ายสังกัด ให้ผู้นั้นขอบัตรประจำตัวใหม่ตามยศ ชั้น ระดับ ตำแหน่ง หรือสังกัดใหม่นั้นภายในสามสิบวันนับแต่วันเลื่อนยศ เลื่อนชั้น เลื่อนระดับ เปลี่ยนตำแหน่ง หรือย้ายสังกัด ซึ่งเหตุของการเปลี่ยนบัตรประจำตัวใหม่ตามบทบัญญัติดังกล่าว เป็นเหตุที่เกิดจากตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถือบัตรนั้นเองที่ได้เลื่อนยศ เลื่อนชั้น เลื่อนระดับ หรือเปลี่ยนตำแหน่ง แต่การที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนประกาศมาตรฐานกำหนดตำแหน่งและจัดตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญเข้าประเภทตำแหน่ง สายงาน และระดับตำแหน่งตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง ทำให้ชื่อตำแหน่งและระดับตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนสามัญเปลี่ยนไปนั้น เกิดจากการปรับปรุงโครงสร้างและการจำแนกตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนสามัญใหม่ทั้งระบบ ไม่ได้เกิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถือบัตร ดังนั้น การที่ชื่อตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนสามัญเปลี่ยนไปดังกล่าวน่าจะอยู่นอกเหนือเจตนารมณ์ของคำว่า “เปลี่ยนตำแหน่ง” ที่ผู้ถือบัตรจะต้องขอบัตรประจำตัวใหม่ตามตำแหน่งใหม่ภายในสามสิบวันนับแต่วันเปลี่ยนตำแหน่ง จึงเห็นว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญไม่ต้องขอมีบัตรตามตำแหน่งใหม่ภายในสามสิบวันนับแต่วันเปลี่ยนตำแหน่ง แต่การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ต้องขอบัตรประจำตัวใหม่ดังกล่าว ทำให้ตำแหน่งของผู้ถือบัตรไม่เป็นปัจจุบัน จึงเห็นควรที่จะกำหนด

ส่งพร้อมหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๔๐๑/๐๒๓๓ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๒ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ระยะเวลาให้ผู้ถือบัตรขอบัตรประจำตัวตามตำแหน่งใหม่ ซึ่งต้องพิจารณาถึงความพร้อมของส่วนราชการโดยเฉพาะส่วนราชการที่มีข้าราชการในสังกัดจำนวนมาก ประกอบกับระยะเวลาในการดำเนินการแก้ไขกฎสำนักนายกรัฐมนตรี ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๘ เพื่อแก้ไขในส่วนของอินทรรุและเครื่องหมายตำแหน่งให้สอดคล้องกับตำแหน่งใหม่และให้ข้าราชการสามารถแต่งเครื่องแบบตามตำแหน่งใหม่ในการทำบัตรใหม่ได้ จึงกำหนดระยะเวลาให้ผู้ถือบัตรขอมีบัตรประจำตัวตามตำแหน่งใหม่ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้บังคับบัญชาสั่งแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใหม่

เนื่องจากกรณีดังกล่าวเป็นการวินิจฉัยตีความพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งนายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย จึงได้เสนอนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ซึ่งนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วมีคำสั่งให้ขอความเห็นจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักนายกรัฐมนตรีจึงขอหารือว่าการที่ชื่อตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนสามัญเปลี่ยนแปลงไปดังกล่าว ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ถือบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องขอมีบัตรตามตำแหน่งใหม่ภายในสามสิบวันนับแต่วันเปลี่ยนตำแหน่งตามความในพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐ วรรคสอง หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักนายกรัฐมนตรีโดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงาน ก.พ.) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า การที่มาตรา ๑๐^๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถือบัตรซึ่งได้เปลี่ยนตำแหน่ง ขอบัตรประจำตัวใหม่ตามตำแหน่งใหม่ภายในสามสิบวันนับแต่วันเปลี่ยนตำแหน่ง ก็โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีการเปลี่ยนตำแหน่งแต่ละคนซึ่งความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่เปลี่ยนไปจากเดิม มีหน้าที่ที่จะดำเนินการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งของตน เพื่อให้เป็นข้อมูลที่ถูกต้องและสอดคล้องกับตำแหน่ง ความรับผิดชอบ และอำนาจหน้าที่ตามความเป็นจริงที่ดำรงตำแหน่งใหม่

สำหรับกรณีที่ได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็เนื่องมาจากการที่รัฐมีนโยบายที่จะปรับปรุงโครงสร้างและเปลี่ยนแปลงระบบการจำแนกตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนสามัญใหม่ทั้งระบบ และได้ออกประกาศมาตรฐานกำหนดตำแหน่งซึ่งทำให้ส่วนราชการต้องจัดตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญเข้าประเภทตำแหน่ง สายงาน และระดับตำแหน่งตามประกาศมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง อันเป็นการดำเนินการตามมาตรา

^๑มาตรา ๑๐ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับบัตรประจำตัวตามพระราชบัญญัตินี้ออกจากราชการหรือพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นอันหมดสิทธิที่จะใช้บัตรประจำตัวนั้นต่อไป

ในกรณีที่ผู้ถือบัตรประจำตัวได้เลื่อนยศ เลื่อนชั้น เลื่อนระดับ เปลี่ยนตำแหน่ง หรือย้ายสังกัด ให้ผู้นั้นขอบัตรประจำตัวใหม่ตามยศ ชั้น ระดับ ตำแหน่ง หรือสังกัดใหม่นั้นภายในสามสิบวันนับแต่วันเลื่อนยศ เลื่อนชั้น เลื่อนระดับ เปลี่ยนตำแหน่ง หรือย้ายสังกัด

๑๓๑^๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ การที่ผู้บังคับบัญชาสั่งแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนสามัญให้ดำรงตำแหน่งใหม่ทุกคนตามบทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นการปฏิบัติตามกฎหมาย มิใช่เป็นการเปลี่ยนตำแหน่งเป็นการเฉพาะราย นอกจากนี้ การดำเนินการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญดำรงตำแหน่งดังกล่าวแม้จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนสามัญก็ตาม แต่การเปลี่ยนเช่นนั้นเป็นเพียงการจัดตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญเข้าตำแหน่งใหม่ซึ่งเป็นผลทำให้ชื่อตำแหน่งและระดับตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนสามัญเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเท่านั้นโดยมิได้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบหรืออำนาจหน้าที่ของข้าราชการพลเรือนสามัญนั้นด้วย กรณีจึงมิใช่การเปลี่ยนตำแหน่งตามที่กำหนดไว้ในวรรคสองของมาตรา ๑๐^๓ แห่งพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ข้าราชการพลเรือนสามัญมีหน้าที่ต้องดำเนินการขอมีบัตรประจำตัวใหม่ภายในสามสิบวันแต่อย่างใด ดังนั้น การที่สำนักนายกรัฐมนตรีจะเสนอให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติการกำหนดระยะเวลาให้ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ถือบัตรขอมีบัตรประจำตัวใหม่ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันเปลี่ยนตำแหน่งซึ่งมีลักษณะเป็นการขยายระยะเวลาการกำหนดหน้าที่ของข้าราชการพลเรือนสามัญในการขอมีบัตรประจำตัวตามมาตรา ๑๐ วรรคสองดังกล่าว จึงไม่อาจกระทำได้ และบัตรประจำตัวของข้าราชการพลเรือนสามัญที่ระบุตำแหน่งเดิมยังคงใช้ได้ต่อไปจนกว่าจะหมดอายุ

อย่างไรก็ดี โดยที่การเปลี่ยนชื่อตำแหน่งเป็นผลอันเนื่องมาจากกฎหมายที่ปรับปรุงโครงสร้างและเปลี่ยนแปลงระบบการจำแนกตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนสามัญใหม่ทั้งระบบ รัฐจึงควรที่จะดำเนินการออกบัตรประจำตัวใหม่ให้แก่ข้าราชการพลเรือนสามัญเพื่อให้

^๒มาตรา ๑๓๑ ในระหว่างที่ ก.พ. ยังมิได้จัดทำมาตรฐานกำหนดตำแหน่งตามมาตรา ๔๘ บทบัญญัติในลักษณะ ๔ ข้าราชการพลเรือนสามัญ และลักษณะ ๕ ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ยังไม่ใช้บังคับ โดยให้นำบทบัญญัติในลักษณะ ๓ ข้าราชการพลเรือนสามัญ และลักษณะ ๔ ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ตลอดจนบัญชีอัตราเงินเดือน ข้าราชการพลเรือนและบัญชีอัตราเงินประจำตำแหน่งข้าราชการพลเรือนท้ายพระราชบัญญัติเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๓๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติมมาใช้บังคับแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญและข้าราชการพลเรือนในพระองค์ไปพลางก่อนจนกว่า ก.พ. จะจัดทำมาตรฐานกำหนดตำแหน่งเสร็จ และจัดตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญของทุกส่วนราชการเข้าประเภทตำแหน่ง สายงาน และระดับตำแหน่งตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง และประกาศให้ทราบจึงให้นำบทบัญญัติในลักษณะ ๔ ข้าราชการพลเรือนสามัญ และลักษณะ ๕ ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ แห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ก.พ. ประกาศเป็นต้นไป และให้ผู้บังคับบัญชาสั่งแต่งตั้งข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งใหม่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ก.พ. ประกาศ

ในการจัดตำแหน่งและการแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนสามัญตามวรรคหนึ่ง หากมีเหตุผลและความจำเป็น ก.พ. อาจอนุมัติให้แต่งตั้งข้าราชการพลเรือนสามัญผู้มีคุณสมบัติต่างไปจากคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งตามที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะตัวได้

ให้ ก.พ. ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

^๓โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

สอดคล้องกับชื่อตำแหน่งที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าว โดยจะต้องคำนึงถึงความพร้อมและความเหมาะสมรวมทั้งค่าใช้จ่ายในส่วนที่เกี่ยวข้องนั้นด้วย

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๕๒